

ICOMov
kodeks
etike za
naravoslovne
muzeje

Ljubljana 2015

ICOMov kodeks etike za naravoslovne muzeje

Delovna skupina Mednarodnega muzejskega sveta za etiko, Mednarodni odbor naravoslovnih muzejev in zbirk ICOM NATHIST

Opomba: Izraz »naravoslovni muzej« pomeni vse ustanove, ki zbirajo, razstavljajo in raziskujejo gradivo, zbrano ali pridobljeno iz narave.

ICOM-ov kodeks etike za naravoslovne muzeje je bil soglasno sprejet na 23. generalni skupščini ICOM-a v Rio de Janeiru (Brazilija) 16. avgusta 2013.

© ICOM, 2013

Prešernova 17, 3000 Celje, Slovenija

T: +386 3 428 6410

F: +386 3 428 6411

E: icom.slovenija@mnzc.si

<http://slovenia.icom.museum>

<http://icom.museum/>

Izdajo je omogočilo
Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

vsebina

5	spremna beseda
7	predgovori
13	povzetek
15	uvod
17	človeški ostanki
19	drugi živeči in izumrli organizmi
23	kamnine, minerali in fosili
24	zbiranje in restitucija
26	obvezna skrb za ljudi in predmete
28	objave
29	kodeks dobre prakse prepariranja

spremna beseda

mag. Tanja Roženbergar
predsednica ICOM Slovenije

ICOM-ov kodeks muzejske etike, temeljni dokument, ki podaja splošne etične smernice muzejskega delovanja in vedenja, je v slovenskem prevodu izšel že leta 2005, le leto pozneje od uradnega sprejetja nove in dopolnjene in še vedno aktualne različice. Tudi sprejetje posebnega ICOM-ovega kodeksa za naravoslovne muzeje, ki ga je soglasno potrdila 23. skupščina ICOM-a v Riu de Janeiru leta 2013, je pomenilo takojšen imperativ, da slovenski strokovni javnosti ponudimo slovenski prevod in se na ta način k njemu tudi zavežemo.

ICOM-ov kodeks etike za naravoslovne muzeje, ki sta ga pripravili Delovna skupina Mednarodnega muzejskega sveta ICOM za etiko in Mednarodni odbor naravoslovnih zbirk ICOM NATHIST, pomeni velik prispevek k vzpostavljanju in določanju etike na posebnih področjih muzejskega dela in vedenja. Njegova vsebina upošteva temeljna načela splošnega ICOM-ovega kodeksa muzejske etike, a ga dopolnjuje in določa z dodatnimi vsebinami. To so etični standardi hranjenja in razstavljanja človeških ostankov, hranjenja in razstavljanja živih osebkov, ohranjanja podatkov o izvoru. Kodeks ureja etična vprašanja glede hranjenja in vračanja naravoslovnih primerkov, določa način dela in skrb za zdravje pri delu ter pomen objavljanja in razširjanja védenja o tovrstnem muzejskem gradivu in raziskovalnemu delu. Kljub naslovu, ki izpostavlja t. i. naravoslovne muzeje, je vsebina temeljna tudi za delo v drugih muzejih, ki v zbirkah hranijo in razstavljajo obrav-

navano gradivo, ali za strokovni razmislek o načrtovanem delu, ki vključuje izpostavljeno tematiko.

Vodila etičnega ravnanja in standardi, ki jih vpeljuje ICOM-ov kodeks etike za naravoslovne muzeje, so zelo aktualna tudi za slovenske muzeje. Zato ga lahko sprejemamo kot uporaben pripomoček, ki nas vodi do pravih etičnih odločitev pri delu v prihodnosti, pa tudi do pregleda in revizije starejših zbirk in minulega dela.

V strokovno skupino za pripravo prevoda so bili vključeni člani etične skupine pri slovenskem odboru ICOM-a ter predstavniki različnih strok in institucij: dr. Breda Činč Juhant in dr. Tomi Trilar iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije, dr. Marjeta Mikuž in dr. Andreja Breznik iz Narodnega muzeja Slovenije, dr. Kaja Širok iz Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, doc. dr. Andrej Gaspari z Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter Jerneja Batič, članica izvršnega odbora, in mag. Tanja Roženberger, predsednica ICOM-a Slovenija.

Prevod Kodeksa muzejske etike za naravoslovne muzeje je pomenil odgovoren strokovni izziv ter zahtevno in kompleksno delo. Zahvaljujem se vsem, ki so sodelovali pri prevodu, usklajevanju terminologije in oblikovanju ustreznih izrazov, napisali uvodne spremne besede in prispevali k tiskani izdaji.

Namen Kodeksa muzejske etike za naravoslovne muzeje v slovenskem jeziku je njegovo široko razumevanje in upoštevanje, cilj pri tem pa je zlasti višji standard dela na področju, ki zahteva poleg strokovnosti še dodatno ozaveščenost in obzirnost.

predgovori

dr. **Breda Činč Juhant**

direktorica Prirodoslovnega muzeja Slovenije

Naravoslovni muzeji so v krizi in kličejo po rešitvi, zato je prevod kodeksa etike za naravoslovne muzeje simbolno dejanje. Slovenski ICOM se zaveda pomembnosti in posebnosti naravoslovnih zbirk. Prevod v prvi vrsti nagovarja Prirodoslovni muzej Slovenije. Ta je v Sloveniji edini, ki se profesionalno ukvarja izključno z naravoslovnimi zbirkami – ima zaposlene naravoslovce z muzeološkim znanjem in opravljenim strokovnim izpitom. Za izvajanje javne službe na področju naravoslovja Ministrstvo za kulturo RS na območju celotne Slovenije (!) zagotavlja sredstva Prirodoslovnemu muzeju Slovenije (sredstva za kustosa biologa v Tehniškem muzeju Slovenije in v Notranjskem muzeju Postojna so zanemarljiva v kontekstu izgube delovnih mest v osrednjem naravoslovnem muzeju v zadnjih dveh letih). Dragoceno je, da se je slovenski ICOM prevoda lotil v času, ko se prostorske in kadrovske razmere v Prirodoslovnem muzeju Slovenije slabšajo in bolj kot prej potrebujejo rešitev.

Dolžna ravnanja in profesionalni odnos vzdržujemo v tolikšni meri, kolikor nam dopuščajo razmere, v katerih hranimo zbirke. Upoštevamo etiko državnih uslužbencev in ICOM-ov kodeks muzejske etike. V kodeksu navedena pravila nas tudi formalno zavezujejo. Nanje se sklicujemo v internem pravilniku. Pravilnik o zbirkah Prirodoslovnega muzeja Slovenije vključuje še dejstva, posebnosti in odgovornost v zvezi z zbirkami, ki v ICOM-ovem kodeksu muzejske etike niso zajeta, in zbiralno politiko, in sicer poleg osnovnih načel zbiranja tudi merila, ki vpliva-

jo na odločanje o vrednosti primerkov. Opredeljuje vrste zbirk in gradiva (zgodovinske, študijske in razstavne zbirke, gradivo) in dolžna ravnanja, ki se razlikujejo glede na vrsto zbirke. Odgovornost za zbirke je opredeljena. Pravilnik vsebuje člene v zvezi z varnostjo in urejenostjo gradiva in zbirk ter dokumentacijo. Za potrebe letnega poročanja v zvezi z računovodskimi vrednostmi je muzej pripravil interno Navodilo o vrednotenju zbirk Prirodoslovnega muzeja Slovenije s prilogo cenitev zbirk v evrih. Pri delu z gradivom muzej upošteva slovensko zakonodajo, ki presega področje kulture. Za svoje delo ali posedovanje gradiva na primer poskrbi za potrebna dovoljenja na Agenciji RS za okolje, ki deluje pri ministrstvu, pristojnem za okolje.

Prevod kodeksa etike za naravoslovne muzeje je pomembno dopolnilo osnovnega ICOM-ovega kodeksa muzejske etike. Veselijo me spremembe, ki vplivajo na naše delo in nas spodbujajo, da zapisano izboljšamo.

dr. **Tomi Trilar**, muzejski svetnik,
vodja Kustodiat za nevretenčarje v Prirodoslovnem muzeju Slovenije

Človek s svojimi dejanji vse bolj neusmiljeno posega v naravo in jo spreminja. Prognoze kažejo, da globalnega segrevanja, naraščajočega svetlobnega in zvočnega onesnaževanja, vsakovrstnega onesnaževanja tal, vode in zraka, neusmiljenega izkoriščanja naravnih virov, od rudnega bogastva do fosilnih goriv, ne znamo in nočemo zaustaviti. Vstopamo v obdobje biodiverzitetne krize, ko druga za drugo izumirajo rastlinske, živalske in druge vrste organizmov. Marsikatera izumrla vrsta je shranjena samo še v študijskih zbirkah naravoslovnih muzejev in to je edino dokazno gradivo, da je kdaj živela na našem planetu, in edino gradivo, ki ga bomo zapustili zanamcem. Podobno se dogaja z geološko in paleontološko dediščino, ki izginja v pohlepu industrijskega izkoriščanja narave.

Napovedi kažejo, da procesa izginjanja neokrnjene narave in s tem izumiranja vrst v bližnji prihodnosti ne bomo ustavili in da se bo izumiranje kvečjemu povečevalo. Zbirke naravoslovnih muzejev tako postajajo svetovna zakladnica biotske raznovrstnosti in geološke

dediščine, saj primerek iz zbirke nosi popolno informacijo, vključno z genskim zapisom, ki ga druge oblike dokumentiranja (foto, video ali zvočni zapis) ne morejo ohraniti. Iz naravoslovnih zbirk sta vidna razvoj naravoslovne miselnosti ter tehnik zbiranja in obdelave muzejskega gradiva in – kar postaja vse pomembnejše – spreminjanje biotske raznovrstnosti. Naravoslovne zbirke so nenadomestljive, saj časovnega niza, ki ga obsegajo in dokumentirajo, ne moremo poustvariti. Njihovo varovanje, dokumentiranje, dopolnjevanje, raziskovanje in interpretacija je temeljno poslanstvo naravoslovnih muzejev. Pri tem je etika bistveni del pri delovanju, odločanju in oblikovanju zbiralne politike v naravoslovnih muzejih. V tem duhu ICOM-ov Kodeks etike za naravoslovne muzeje postavlja okvire in dodatno formalizira uveljavljene prakse naravoslovnih muzejev.

doc. dr. **Andrej Gaspari**

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za arheologijo

ICOM-ov Kodeks etike za naravoslovne muzeje – to so v skladu s preambulo vse ustanove, ki zbirajo, razstavljajo in raziskujejo gradivo, zbrano ali pridobljeno iz narave – pomembnost ravnanja s človeškimi ostanki podčrtuje z uvrstitvijo tega področja v samostojno, prvo poglavje.

V strokovnih smernicah krovnega kodeksa muzejske etike je ravnanje s človeškimi ostanki obravnavano skupaj z gradivom sakralnega pomena, kar odraža zavezanost k »upoštevanju interesov in verovanj skupnosti, etnične ali verske skupine, od koder predmeti izvirajo,« in ima svoj odmev tudi v mednarodnih konvencijah s področja varovanja arheološke dediščine človeštva. Te konvencije tako za vse vrste najdišč kot prvo možnost varovanja priporočajo odvratanje posegov in ohranjanje na kraju samem (in situ) ter promovirajo načelo izogibanja izkopavanjem grobišč in krajev čaščenja, ki naj bi bilo dopustno le, če tem najdiščem grozi uničenje ali če pričakovani rezultati posegov pomenijo pomemben prispevek k poznavanju ali k višanju zavesti o arheoloških ostalinah.

Dileme, povezane z etiko raziskovanja in predstavljanja človeških ostankov, ter obenem dileme v zvezi s kriteriji za vrednotenje, definiranje in prepoznavanje etičnega so bile v našem prostoru doslej obravnavane zlasti z vidika etnologije in antropologije. V enem od vsebinsko bolj poglobljenih prispevkov (A. Bartulovič in Dan Podjed, Razstavljeno telo, Glasnik SED 48, 2008, str. 24–34) sta avtorja opozorila na vsebinsko (ne)dorečenost teh načel ICOM-ovega etičnega kodeksa, ki »nikjer eksplicitno ne zapiše, da je razstavljanje posmrtnih ostankov in svetih predmetov (etničnih in religioznih skupnosti, od koder predmeti izhajajo; op. a.) nedopustno, poleg tega pa uporabi dehumanizacijski diskurz, ko posmrtne ostanke brez senzibilnosti, ki jo predlaga muzejskim delavcem, klasificira kot objekte oziroma artefakte.« Avtorja povzemata, da je kustosom, raziskovalcem in intelektualcem različnih profilov država ves čas podeljevala pristojnosti za razsojanje, oni pa so jo ob pogostem sklicevanju na objektivnost znanstvenega delovanja izrabljali za vsiljevanje uradne optike svojega časa in lastne percepcije o moralnem. V muzejih naj bi še danes potekal selektivni proces informiranja, opremljen s pečatom avtoritativnosti. Avtorja prispevek skleneta z upanjem, da bodo sporne muzealije umaknjene iz razstavnih prostorov, pa čeprav odgovorni »tega ne bodo storili (le) iz spoštovanja do preminulega in rehumanizacije muzealije, temveč zaradi etičnega kodeksa, ki jim nalaga skrb za ohranjanje in varovanje.«

Enake dileme se seveda zastavljajo tudi pri človeških ostankih iz arheoloških najdišč. Ti ostanki v skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine iz leta 2008 in podzakonskimi akti skupaj z drugimi najdbami in vzorci ter spremljajočo dokumentacijo vsakokratne raziskave na ozemlju Republike Slovenije postanejo del arhiva najdišča in so kot celota praviloma predani v pristojni muzej. Zainteresirana javnost pri raziskavah najdišč iz klasičnih arheoloških obdobj načeloma ne oporeka uveljavljenim postopkom dokumentiranja, dviga ter izvedbe antropoloških, genetskih in drugih specialističnih analiz skeletnih in sežganih ostankov ljudi, v primeru pokopov in grobišč iz mlajših obdobj, ki jih je marsikdaj mogoče povezati s konkretnimi osebami in zgodovinskimi dogodki, pa stroka dosledno upošteva pričakovanja in zahteve potomcev ali

sorodstva ter določila predpisov s področja pokopališke in pogrebne dejavnosti.

Izdaja ICOM-ovega Kodeksa etike za naravoslovne muzeje v slovenski različici je tako zagotovo priložnost, ki terja ponovni in predvsem širši premislek o sprejemljivosti redkih preostalih primerov razstavljanja človeških ostankov in situ ali v vitrinah in ob kateri velja znova postaviti pereče vprašanje o zagotavljanju ustreznih razmere za dolgoročno hrambo človeških ostankov iz arheoloških najdišč. Z vidika povečanega dotoka najdb iz varovalnih arheoloških raziskav zadnjega desetletja se zdi bolj kot kdaj prej potrebna uresničitev pobude za ureditev osrednje kostnice s primernimi zmogljivostmi za spoštljivo raziskovalno obravnavo in ohranjanje tega izjemno pomembnega vira za poznavanje naše skupne preteklosti.

ddr. **Verena Vidrih Perko**

muzejska svetnica, Gorenjski muzej

Domala tri desetletja sem prebila v muzejih kot kustosinja arheologinja. Nič mi ni tuje, ne malikovanje muzealij in tudi ne njihovo (očem javnosti skrito) zanemarjanje, človeške kosti na podstrehi ali v kleti v plastičnih vrečah in živalski ostanki v smeteh. V času mojega študija arheologije ni bilo namenjeno etiki niti eno samo predavanje. Vzroke za to je najbrž treba iskati v desetletjih trdnega prepričanja raziskovalcev v objektivnost in apolitičnost (arheološke) znanosti, kar sta jasno ovrgla šele poprocesna arheološka šola in razvoj arheologije za javnost. Žal pa vse do nedavnega tudi slovenski muzealci niso bili mnogo na boljšem. Etike se v naših vrstah navkljub prevodom temeljnih ICOM-ovih dokumentov ni kaj dosti omenjalo. Slovenski muzealci so (bili) trdno prepričani, da so muzeji etično »vodoodporni« že sami po sebi, da politična volja vanje ne pljuska in na stroko nima nobenega vpliva. Sancta simplicitas!

Da za tovrstno razmišljanje v 21. stoletju ni več nobenega prostora, je jasno pokazalo nekaj muzejskih dogodkov in delavnic. Dediščina je področje etike. Trditev izhaja iz temeljnega heritološkega spoznanja, ki de-

diščino opredeljuje kot kvaliteto, ki jo družba prepoznava za vredno ohranjanja za prihodnje rodove. To stališče je seveda odraz holističnega in družbeno angažiranega dediščinskega koncepta, ki muzejem namenja vlogo varuhov spomina, kritikov sodobne družbe in znanosti, predvsem pa prepoznava muzeje kot ustanove aktivne etične države pri ohranjanju (žive) dediščine v izvornem prostoru. Stališče – če se kot arheologinja soočam z njim z vidika religioznega zrenja antičnega človeka – obsega kozmos kot neločljivo živost stvari in živali, človekovo bivanje v njem pa kot določenost s prepletom odnosov do že umrlih in tistih, ki se šele bodo rodili. Holistični koncept okolja tudi ni tuj niti človeku sodobnega sveta, ki še sobiva z naravo. Povsem tuj in večkrat kot ne nesprijemljiv pa je sodobnemu odtujenemu, brezdomnemu človeku. Njemu je vse, kar mu ni na voljo tukaj in zdaj, tuje in izven dosega njegovega razmišljanja. V nasprotju z antičnim svetom sodobni svet ne pripada dušam umrlih, je izključno naša last in predmet vsesplošnega potrošniškega poželenja. Pretrgane so vezi, ki narekujejo ohranjanje svet prihodnjim rodovom. Vse okoli nas, ne le svet stvari in živali, celo ljudi, je postalo stvar nenasitne lakomnosti in cilj hedonističnega, brezčutnega uničevanja. In opozoriti je treba, da – če se Človek od tega ne distancira zavestno – služijo temu namenu posredno tudi vse dediščinske vede in ustanove. Dediščinjenje ni že samo po sebi tudi etično delovanje, ki naj bi bilo v prid vsemu človeštvu.

Zato pozdravljam sleherni korak k spremembi naše neznosne lahкости muzealiziranja v prepletenem skrivnostnem svetu soodgovornega bivanja.

povzetek

ICOM-ov kodeks etike za naravoslovne muzeje (ICOM Code of Ethics for Natural History Museums) dopolnjuje *ICOM-ov kodeks muzejske etike (ICOM Code of Ethics for Museums)*. Nastal je med decembrom 2006 in novembrom 2012 in obravnava posebna vprašanja, pomembna za vede o življenju in Zemlji. Njegov cilj je določiti minimalni standard ravnanj kot temelj za delo posameznih ustanov.

Stališče z začetka dokumenta opisuje namen naravoslovnih muzejev in določa, da morajo biti vse informacije natančne, odgovorno morajo upoštevati spoznanja ustreznih znanstvenih disciplin. Člani ICOM NATHIST naj objavljeno stališče odbora upoštevajo pri oblikovanju smernic.

1. poglavje se nanaša na človeške ostanke. Čeprav *ICOM-ov kodeks muzejske etike (ICOM Code of Ethics)* ureja njihovo hranjenje in predstavljanje¹, se lahko naravoslovne ustanove, ki jih imajo v svojih zbirkah, kljub temu soočijo z zapletenimi in posebnimi težavami. Vključuje zahteve po skladnosti z zakonodajo, izvor in potomce ljudi, ki jih gradivo predstavlja, dostojanstvo predstavitve in repatriacijo.

2. poglavje govori o standardih za primerke drugih živečih in izumrlih organizmov. Nanaša se na zbiranje, predstavljanje in hranjenje tega gradiva in povezanih podatkov. Izpostavlja pomembnost podatkov o izvoru, izmenjave podatkov in spoštovanja dostojanstva pri predstavljanju. Za muzeje, ki predstavljajo žive osebe, veljajo standardi, ki jih določa Svetovna zveza živalskih vrtov in akvarijev² (World Association of Zoos and Aquariums (WAZA): <http://www.waza.org/en/site/home>).

1 Op. ur.: Original uporablja termin display, ki vključuje tudi razstavljanje (exhibiting).

2 Op. ur.: Prirodoslovni muzej Slovenije dopolnjuje, da se pri rastlinah upoštevajo mednarodni dogovori za botanične vrtove (npr. International Agenda for Botanic Gardens in Conservation: https://www.bgci.org/files/Worldwide/News/SeptDec12/international_agenda_web.pdf, International Plant Exchange Network (IPEN): <http://www.botgart.uni-bonn.de/ipen/conduct.pdf> in drugi).

3. poglavje vključuje kamnine, minerale in fosile. Fosilno gradivo so sledi ali ostanki rastlin, živali in drugih organizmov iz geoloških obdobj, ki so se ohranili zaradi pogojev odlaganja. Kodeks temelji na stališču, da jih je treba obravnavati v skladu z zakonodajo. Pridobivanje gradiva mora imeti čim manjši vpliv na okolje.

4. poglavje obravnava zbiranje in restitucijo. Ureja etična vprašanja glede hranjenja in repatriacije naravoslovnih primerkov, pa tudi izmenjavo podatkov in dejavnosti z "dodano vrednostjo", na primer konzerviranje in stabilizacijo predmetov.

V **5.** poglavju so standardi v zvezi z obvezno skrbjo za ljudi in predmete. Vključuje zdravje in varnost pri delu, izmenjavo predmetov in smernice dobre prakse hranjenja in ravnanja.

6. poglavje je zadnje v kodeksu. Določa, da je treba zbrane naravoslovne podatke objavljati in tako razširjati vedenje o delu v znanstveni skupnosti.

V dodatku so standardi za prepariranje.

uvod

ICOM-ov kodeks poklicne etike (ICOM Code for Professional Ethics) je bil soglasno sprejet na 15. generalni skupščini ICOM-a v Buenos Airesu (Argentina) 4. novembra 1986. Spremenjen je bil na 20. generalni skupščini v Barceloni (Španija) 6. julija 2001 in preimenovan v *ICOM-ov kodeks muzejske etike (ICOM Code of Ethics for Museums)*. Dopolnjen je bil na 21. generalni skupščini v Seulu (Republika Koreja) 8. oktobra 2004.

Ta ICOM-ov kodeks etike za naravoslovne muzeje (ICOM Code of Ethics for Natural History Museums) je bil napisan med decembrom 2006 in novembrom 2012, da bi dopolnil *ICOM-ov kodeks muzejske etike*. Bolj poglobljeno kot splošni *ICOM-ov kodeks*, ki vključuje temeljne standarde za različne vrste muzejev in specializiranih zbirk, obravnava posebna vprašanja, povezana z vedami o življenju in Zemlji. *ICOM-ov kodeks muzejske etike* je treba zato obravnavati kot izvorni dokument *Kodeksa etike za naravoslovne muzeje* in v primeru neskladja upoštevati prvega.

Znano je, da nekatere ustanove že imajo kodekse, ki jih zavezujejo, zato standard ni univerzalen. Cilj tega dokumenta je določitev minimalnega standarda za delovanje, ki je osnova za standarde posameznih ustanov.

Stališča

Večstransko poslanstvo naravoslovnih muzejev je:

- oblikovati in hraniti naravoslovne zbirke,
- raziskovati in razlagati nova dognanja,
- podpirati znanstvena dognanja in biološke postopke konzerviranja,
- krepi splošno razumevanje in spoštovanje narave,
- sodelovati z javnostjo in oblikovati njeno lastno razumevanje (pomena) naravne dediščine, s katero se srečuje v muzeju in v naravi.

Spoštovati je treba razlike med kulturnimi okolji in osebna mnenja, pri tem pa morajo biti prikazane, objavljene ali kako drugače predstavljene informacije utemeljene in

točne, odgovorno morajo upoštevati tudi spoznanja ustreznih znanstvenih disciplin. Člani ICOM NATHIST naj upoštevajo objavljena stališča za oblikovanje politik.

Naravoslovne zbirke

Muzejske naravoslovne zbirke so tridimenzionalni arhiv naravnega sveta in odnosov med družbami in njihovim okoljem. Marsikdaj lahko prikazujejo svet, ki ga ni več. Ker so nenadomestljive, je treba z njimi ravnati pozorno in skrbno.

človeški ostanki

ICOM-ov kodeks muzejske etike obravnava skrb za človeške ostanke in njihovo predstavljanje (*ICOM-ov kodeks muzejske etike* pog. 2.5; 3.7; 4.3), vendar pa se ustanove, ki v svojih zbirkah pogosto hranijo človeške ostanke in občutljivo etnografsko gradivo, lahko soočijo z zapletenimi izzivi. Etična vprašanja naj se s pomočjo tega kodeksa poglobljeno preučijo v skladu z obstoječim ICOM-ovim kodeksom.

Ustanove, ki predstavljajo ali hranijo človeške ostanke, morajo ves čas spoštovati naslednje standarde:

- Spoštovati morajo domače in mednarodne pravne akte, ki urejajo ravnanje s človeškimi ostanki in njihovo predstavljanje.
- Vedno je treba upoštevati izvor gradiva in morebitne želje naslednikov ali drugih zainteresiranih skupin.
- Človeški ostanki morajo biti hranjeni in predstavljeni na dostojanstven način in v ustreznih prostorskih razmerah.
- Človeške ostanke se lahko predstavlja ali uporablja v znanstvene namene le, kadar je mogoče zagotoviti najvišje poklicne standarde. V primeru, da pripadniki kulturnih skupin³ še obstajajo, je potrebno vsakršno razstavljanje, predstavljanje, raziskovanje in/ali izločitev opraviti v celovitem posvetu z njimi.
- Z artefakti, ki vključujejo človeške ostanke ali so iz njih izdelani, je treba ravnati enako dostojanstveno kot s človeškimi ostanki. Pri kulturah, v katerih imajo artefakti enak kulturni ali duhovni pomen kot človeški ostanki, je treba s tem gradivom ravnati enako, vključno s celovitim posvetom.
- Človeški ostanki in iz njih izdelani predmeti so vključeni tudi v arheološke, antropološke in etnografske zbir-

3 Op. ur.: Original uporablja izraz cultural groups. Pod tem izrazom pomujemo tudi narodnostne skupnosti in skupine, ki se združujejo pod skupnim jezikom, nazorom, spolom, versko pripadnostjo, sorodstvenimi vezmi ali katerokoli drugo podobno okoliščino.

ke, zato morajo člani ICOM NATHIST upoštevati tudi omejitve in standarde, ki veljajo v teh vedah.

- Repatriacija je primerna kadar imajo predmeti duhovni in/ali kulturni pomen ali kadar je mogoče nesporno dokazati, da so bili ukradeni. Vse gradivo za vračanje, tudi gradivo brez znanega izvora, je treba za postopek repatriacije ustrezno dokumentirati. Vsako dejansko vračanje je treba opraviti ob celovitem poznavanju in soglasju vseh udeležencev in v skladu z zakonskimi in institucionalnimi zahtevami vseh vključenih strani.

drugi živeči in izumrli organizmi

Ustanove, ki zbirajo, predstavljajo ali hranijo ostanke katerih koli organizmov, si morajo prizadevati to gradivo hraniti in predstavljati v skladu z najvišjimi standardi in tako zagotoviti, da se ohranijo gradivo in z njim povezani podatki. Zavedati se je treba, da ti podatki, na primer o kraju in datumu pridobitve zbiranja, znatno povečajo vrednost gradiva.

Za dosego teh standardov je treba upoštevati naslednja merila:

- Ustanove morajo zagotoviti, da vse gradivo pridobijo zakonito. Gradivo se nikoli ne sme kupiti, uvoziti, zbirati ali odstraniti v nasprotju z domačo in mednarodno zakonodajo ali konvencijami, ki veljajo za to gradivo. Znano je, da je včasih težko ugotoviti, ali je pridobitev zakonita. O pridobljenem gradivu, za katero se pozneje ugotovi, da je bilo zbrano nezakonito, je treba obvestiti ustrezne organe in sprejeti ukrepe, kot jih zahteva vpletena država ali vpletene države. Če je vključenih več ustanov, je treba upoštevati točko 6.2 ICOM-ovega kodeksa, ki pravi, da ima pogovor med muzeji, če ga je mogoče začeti, prednost pred ukrepanjem na vladni ali politični ravni.
- Naravoslovno gradivo v depozitu mora biti prosto dostopno za legitimno raziskovanje, ki pa mora biti v skladu s cilji ohranjanja/zaščite tega gradiva. Dostopne morajo biti tudi informacije v zvezi z gradivom, o vključenosti gradiva v raziskovalne projekte in varovanja vrste. Ustanova, ki je lastnica gradiva ali ga hrani, lahko zakonito zahteva povrnitev z dostopom povezanih stroškov, vendar dostop do zbirk ne sme voditi kot tržno dejavnost.
  1. V zvezi z rastlinami je treba upoštevati priporočila Mednarodnega kodeksa nomenklature za alge, glive in rastline (International Code of Nomenclature for algae, fungi and plants: <http://www.iapt-taxon.org/nomen/main.php>) (priporočilo 7A): zelo priporočljivo je, da se primerki, na podlagi katerih so poimenovani taksoni, predvsem holotipi, shranijo v javnem herbariju ali v drugi javni zbirki, ki raziskovalcem, ki delajo v javno dobro, omogoči dostop do gradiva, in da se to gradivo skrbno ohranja.

2. V zvezi z živalmi je treba upoštevati priporočila Mednarodnega kodeksa zoološke nomenklature (International Code of Zoological Nomenclature: <http://iczn.org/code>) (priporočilo 72F): institucionalna odgovornost. Vsaka institucija, ki hrani tipsko gradivo, mora:
- 72F.1 zagotoviti, da so vsi primerki jasno označeni in nedvomno prepoznavni kot tipsko gradivo (tipski primerki);
  - 72F.2 sprejeti vse ukrepe, da se varno ohranijo;
  - 72F.3 zagotoviti, da so na voljo za študij;
  - 72F.4 objaviti seznam tipskega gradiva (tipskih primerkov) v njeni lasti ali hrambi; in
  - 72F.5 na zahtevo sporočiti podatke o tipskem gradivu (tipskih primerkih), če je to mogoče.
- Omejitve fotografiranja naj praviloma veljajo, če je gradivo novo ali neobjavljeno, če bi ogrožalo potekajočo raziskavo, če gre za politično občutljivo gradivo ali če zanj veljajo omejitve avtorsko-pravne narave. Muzeji imajo pravico zaračunati tržne cene gospodarskim subjektom, ki želijo fotografije uporabiti za pridobitne dejavnosti.
  - Živalske ostanke je treba predstavljati spoštljivo in dostojanstveno ne glede na vrsto ali izvor. Razumeti je, da se pojem spoštovanja lahko različno razlaga glede na državo, ustanovo ali deželo, kulturo ali ljudstvo, iz katerega živalsko gradivo izvira. Ustanove morajo za pravilno razumevanje pripraviti svojemu okolju in obiskovalcem primerne smernice in jih dosledno upoštevati.
  - Naravoslovni muzeji se razlikujejo od živalskih vrtov, nedvomno pa nekateri predstavljajo živali, ki jih imajo v dolgotrajnem ujetništvu. Ustanove, ki zbirajo, raziskujejo ali predstavljajo žive organizme, lahko to delajo le, če zagotovijo minimalne sprejemljive standarde za zdravje in dobro počutje organizmov ne glede na status vrste/organizma. Izpolnjevati je treba naslednje pogoje:⁴

.....

4 Prirejeno po: *Predstavljanje in uporaba živih živali v javnih programih Avstralskega muzeja* (Display and Use of Live Animals in Public Programs at the Australian Museum), 2004.

1. Predstavljanje živih živali v muzeju mora biti v celoti v skladu z vsemi zakonskimi zahtevami za predstavljanje živih živali.
  2. Muzeji, ki imajo žive vretenčarje, morajo ustanoviti odbor za etiko; ta potrdi projekt in spremlja življenjske razmere živali ter dokumentacijo o njihovi oskrbi.
  3. Osebe, odgovorno za oskrbo in vzdrževanje predstavljenih živali, mora biti ustrezno usposobljeno za postopke oskrbe in za ravnanje z živalmi.
  4. Izvajalci/pogodbeniki, ki v muzeju izvajajo programe ali druge dejavnosti, ki vključujejo žive živali, morajo imeti ustrezna dovoljenja v skladu z zakonodajo.
  5. Žive živali se uporabljajo le, če je mogoče zanje primerno skrbeti in kadar so del pozitivnega sporočila o naravi, ki ga podajamo obiskovalcem.
  6. Muzej mora spremljati, kako predstavljanje vpliva na živali, ter v primeru kakršnih koli zaznanih škodljivih posledic takoj pregledati razstavo in odločiti, ali naj se razstavljanje/dejavnost nadaljuje.
  7. Trajne žive zbirke morajo biti v skladu z zahtevami Etičnega kodeksa Svetovne zveze živalskih vrtov in akvarijev (World Association of Zoos and Aquariums (WAZA): <http://www.waza.org/en/site/home>), ne glede na članstvo v zvezi.
- Živalski ostanki ali iz živali pridobljeni izdelki se lahko prodajajo le, če so pridobljeni iz obnovljivih virov in ne ogrožajo vrste ali življenjskega prostora. Prodaja mora biti v skladu s Konvencijo o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)⁵: <https://cites.org/eng/disc/what.php>) in veljavno zakonodajo ali predpisi.

.....

5 Države, ki tega še niso storile, se spodbuja, da ratificirajo konvencijo CITES (1975). Ustanove v državah, ki niso podpisnice, morajo kot dobro prakso spoštovati določila iz sporazuma.

Op. ur.: Konvencija CITES je v Sloveniji začela veljati 23. aprila 2000. Za njeno izvajanje skrbita dva organa, Ministrstvo za okolje in prostor (<http://www.arso.gov.si/narava/konvencija%20CITES/v%20Sloveniji/>) ter Agencija RS za okolje.

- Prepovedano je vsako zbiranje primerkov, ki bi ogrozilo trajnostno ohranjanje vrste. Redke domače pasme in živali iz rejskih programov za redke in ogrožene živali, ki jih izvajajo kmetije ali živalski vrtovi, se lahko pridobijo za hranjenje in predstavljanje le, če jih je treba usmrtiti zaradi legitimnih razlogov, kot so slabo zdravstveno stanje ali poškodbe.
- Če se primerki zbirajo iz narave, je treba odvzeti najmanjše potrebno število in v habitatih povzročiti čim manj motenj. Nobeni živali, usmrčeni za dopolnjevanje muzejskih zbirk, se ne sme povzročiti bolečin ali trpljenja. Vsak muzej mora imeti posodobljene priročnike o sprejetih metodah humane usmrtitve za posamezne skupine živali za zbirke.
- Pri določanju števila primerkov v zbirkah je treba upoštevati okoljsko vzdržnost in dobrobit vrste. Pri odločanju, ali bo žival usmrčena za potrebe muzeja, je treba upoštevati⁶:
  1. zbiranje se lahko začne šele po sprejetju odločitve, da je usmrtitev upravičena, pri čemer je treba pretehtati pričakovano znanstveno ali pedagoško vrednost in jo primerjati z možnimi posledicami za dobrobit vrste.
  2. Nadomestitev: treba je poiskati in – kadar je mogoče – uporabiti tehnike, ki v celoti ali delno nadomestijo usmrtitev živali za zbirke.
  3. Zmanjšanje: projekt mora uporabiti nič več kot najmanjše število živali za zagotovitev znanstvene in statistične veljavnosti.
  4. Podrobnejša obravnava: živali morajo biti primerne za znanstvene namene, upoštevati je treba njihove biološke značilnosti, tudi filogenetiko in razširjenost.

.....

⁶ Prirejeno po: Avstralski kodeks o skrbi za živali in njihovi uporabi za znanstvene namene (Australian Code of Practice for the Care and Use of Animals for Scientific Purposes 8th edition: <https://www.nhmrc.gov.au/guidelines-publications/ea28>), 2013.

kamnine, minerali in fosili

Med fosilno gradivo štejemo sledi ali ostanke rastlin, živali in drugih organizmov iz geoloških obdobij, ki so se ohranili zaradi pogojev odlaganja. Upoštevati je treba področno zakonodajo in standarde za zbiranje.

- Ustanove, ki zbirajo, predstavljajo ali hranijo kamnine, minerale ali fosile, si morajo neprestano prizadevati gradivo hraniti in predstavljati po ustreznih standardih, ki zagotavljajo njihovo ohranitev.
- Ustanove, ki zbirajo ali kupujejo minerale, kamnine ali fosile za predstavljanje ali raziskovanje, morajo zagotoviti, da je gradivo pridobljeno na način, ki najmanj poškoduje najdišče. Če gradivo izhaja iz obsežnih tržnih dejavnosti, je treba vložiti vse razumne napore, da se te dejavnosti ne končajo z uničenjem najdišča ali ležišča.
- Geološko gradivo, ki se javno prodaja pod okriljem muzejev, mora biti pridobljeno izključno iz legalnih virov ali od dobaviteljev, ki lahko zagotovijo, da je bilo izkopavanje omejeno in nadzorovano ter v skladu s sprejetimi konservatorskimi smernicami. Na prodajnem mestu morajo biti javnosti na voljo informacije o ohranjanju geološko pomembnih najdišč in – če je to mogoče – potrdila o zakonitem zbiranju primerkov.
- Odsvetuje se trgovanje s fosilnim gradivom z območij velike znanstvene vrednosti (na primer najdišča še ne popolnoma raziskanih ali dokumentiranih rastlinskih fosilov) ali njegova prodaja zbirateljem ali javnosti. Prodajo gradiva z znanih najdišč na trgu je treba spremljati in tako zagotoviti, da se ti neobnovljivi viri ne izkoriščajo za povsem tržne namene in v škodo znanosti.
- Ustanove, ki zbirajo ali kupujejo minerale, kamnine ali fosile za predstavljanje ali raziskovanje, morajo zagotoviti, da to poteka v skladu z zakonodajo države izvora in lastne države. Smernice iz 2. poglavja ICOM-ovega kodeksa muzejske etike je treba upoštevati ne glede na to, ali taka zakonodaja obstaja ali ne.

zbiranje in restitucija

V nekaterih državah in skupnostih veljajo omejitve glede zbiranja za raziskovalne namene. Omejitve so potrebne zaradi varovanja ranljivih vrst, najdišč, habitatov, združb in skupnosti ter praviloma temeljijo na preverjenih znanstvenih dognanjih. Toda v nekaterih primerih lahko zakonodaja omeji potrebe znanosti, povezane z varovanjem okolja, celo do te mere, da omeji relevantna znanstvena prizadevanja. Ne glede na znanstveno utemeljenost mora dobra raziskovalna praksa vedno upoštevati veljavno zakonodajo.

- Pred izvedbo raziskave je treba oblikovati temeljna pravila in pridobiti morebitna predpisana dovoljenja za zbiranje in izvor gradiva. Zbiralci morajo upoštevati politiko in zakonodajo o zbiranju na lokaciji in v kraju, v katerem je muzej. Če v državi, v kateri je muzej, veljajo strožja etična pravila v zvezi z živalmi kot v državi zbiranja, je treba spoštovati zahteve matične države.
- Ustanove in posamezniki morajo zagotoviti, kjer koli je to mogoče, da so na terenu zbrani podatki čim prej dostopni ustreznim pristojnim organom ali ustanovam države, v kateri je bilo gradivo zbrano.
- Mesto hranjenja vsega zbranega gradiva je treba določiti pred začetkom terenskega dela. To je pomembno, kadar bo ena ali več strani »dodala vrednost« primerkom zunaj države izvora (na primer s preparacijo zbranih fosilov po paleontoloških standardih). Posameznik ali raziskovalna ustanova, ki opravlja delo, mora na zahtevo vse zbrano gradivo deliti z lokalno ustanovo v državi zbiranja.
- Če se gradivo že hrani zunaj države izvora in se »vrednost« doda tam (glej 4. poglavje, točka C), se ponavadi šteje, da je last ustanove, ki ga poseduje. Izjema so primeri, ko je bilo gradivo zbrano brez dovoljenja države izvora, ali primeri, ko je gradivo pomembno povezano s staroselci⁷. Vračila ni mogoče zahtevati le

na podlagi znanstvene ali denarne vrednosti.

- Vse gradivo naravne dediščine, ki je v naših ustanovah, in podatke o njem je treba obravnavati kot gradivo v svetovnem skrbništvu, ne le v izključni lasti ustanove, ki to gradivo hrani.⁸
- Zanemarjanje celotne zbirke ali njenega dela ni dopustno. Če so možnosti za ustrezno skrb za zbirke ali hranjenje v depozu omejene, je treba zagotoviti vzdrževanje in si prizadevati za omejeno uporabo. Izločitev, vključno s prenosom v drugo ustanovo, je lahko le skrajni ukrep.
- ICOM NATHIST dejavno spodbuja prosti pretok znanja in minimalne omejitve pri zagotavljanju varovanja naravnih populacij in primerkov, vključenih v zbirke v muzejih in sorodnih ustanovah. Poslovni interesi ne smejo omejevati dostopa do znanstvenih podatkov in onemogočati raziskovanja vrste ali skupine vrst v javno dobro, predvsem kadar gre za njihovo ohranitev.

.....

8 Globalno skrbništvo pomeni, da naj bi vsako odstranitev gradiva nadzorovala priznana skupina strokovnjakov.

obvezna skrb za ljudi in predmete

ICOM NATHIST spodbuja ustanove, da ne glede na svojo velikost in lokacijo oblikujejo in upoštevajo usmeritve za varnost in zdravje pri delu zaposlenih in mednarodno priznane temeljne standarde skrbi za predmete.

- Dolžnost ustanov je zagotoviti, da njihove dejavnosti ne škodujejo zdravju in varnosti zaposlenih, obiskovalcev in drugih. To vključuje rabo in odlaganje nevarnih kemikalij ter hrambo in ravnanje s predmeti.
- Izmenjava bioloških ali geoloških primerkov, ki so jih muzeji dobili v dar za javno dobro, ali njihova prodaja pravnim in fizičnim osebam zunaj muzejskega sektorja ni priporočljiva, posebej gradiva, pomembnega za staroselce⁹ in/ali druge kulturne skupnosti. Praviloma naj primerke iz zbirke ustanova ponudi drugi ustanovi, ne pa na prostem trgu.¹⁰
- Predmete je treba hraniti in zanje skrbeti v skladu s smernicami dobre prakse. Publikacije (navedene v nadaljevanju) določajo minimalne standarde za hranjenje zbirk v Združenem kraljestvu. ICOM NATHIST priporoča mednarodno spoštovanje teh smernic kot minimalnih standardov dobre prakse.
  - Standardi 1 za muzejsko varstvo arheoloških zbirk 1992 (Standards 1 in the Museum Care of Archaeological Collections 1992). Komisija za muzeje in galerije, Združeno kraljestvo (Museums and Galleries Commission, UK).
  - Standardi 2 za muzejsko varstvo bioloških zbirk 1992 (Standards 2 in the Museum Care of Biological Collections 1992). Komisija za muzeje in galerije, Združeno kraljestvo (Museums and Galleries Commission, UK).
  - Standardi 3 za muzejsko varstvo geoloških zbirk 1993 (Standards 3 in the Museum Care of Geologi-

9

Op. ur.: V originalu je uporabljen termin *indigenous peoples*.

10

Op. ur.: Podrobneje glej *ICOM-ov kodeks muzejske etike* 2.12–2.17, str. 17–18.

cal Collections 1993). Komisija za muzeje in galerije, Združeno kraljestvo (Museums and Galleries Commission, UK).¹¹

- Pri predstavljanju naravoslovnih predmetov je treba upoštevati konservatorske standarde za gradivo. Predmete je treba predstavljati v okolju z ustreznimi razmerami in ne smejo biti izpostavljeni škodljivim kemikalijam ali drugim snovem, ki bi jih sčasoma lahko poškodovale. Med predstavljanjem morajo biti predmeti ustrezno podprti in zaščiteni, na primer pred neželenim dotikanjem ali krajo.
- Skrbniki zbirk naj spremljajo škodljive dejavnike, ki bi lahko vplivali na gradivo, in poiščejo strokovni nasvet, kadar je to potrebno.

.....

11 ICOM NATHIST upošteva standarde iz naslednjih publikacij:
 KODEKS ETIKE – Icomov kodeks muzejske etike, 2006,
 Horie, C. V., 1989, Conservation of Natural History Specimens – Spirit Collections, BCG Publication, Hower, R. O., 1979, Freeze-Drying Biological Specimens: A Laboratory Manual Smithsonian Institution Press, Washington,
 Nudds, J. R., in Pettitt, C. W., 1997, The Value and Valuation of Natural Science Collections, Geological Society, London,
 Roberts, D. A., 1985, Planning the documentation of museum collections, The Museum Documentation Association,
 Roberts, D. A. (ur.), 1987, Collections Management for Museums, The Museum Documentation Association,
 Rose, C. L., Hawks, C. A., in Genoways, H. H., 1995, Storage of Natural History Collections: A Preventive Conservation Approach, vol. 1, SPNHAC,
 Rose, C. L., in Torres, A. R. de. (ur.), 1995, Storage of Natural History Collections: Ideas and Practical Solutions, vol. II, SPNHC.

objave

Zbrani podatki pogosto niso objavljeni tudi v znanstveni literaturi. Raziskovalcem zelo priporočamo, da objavijo ali omogočijo dostop do podatkov prek drugih virov, tako da lahko njihove ugotovitve koristijo drugim.

- Podatke je treba objavljati v revijah z recenzijskimi postopki, ki so dostopne znanstveni skupnosti.

dodatek:

kodeks dobre prakse prepariranja

prepariranje in njegov pomen za kulturno dediščino naravnega izvora

- Premeščanje primerkov iz zaprtih vitrin ali okolja ni priporočljivo. Če ti primerki niso zaščiteni s primerno depojsko opremo, je treba zagotoviti, da se mehansko ali fizično ne poškodujejo zaradi dejavnikov pri hrambi.
- Predmet mora biti opremljen z vsemi informacijami, vključno z imenom preparatorja in datumom prepariranja, če je znan.
- Pripraviti in shranjevati je treba poročila o stanju in opravljati redne preglede (najmanj enkrat letno) ter tako zagotoviti, da se predmet/gradivo ne poškoduje ali da ga ne napadejo škodljivci.
- Ob restavriranju primerkov in njihovih predstavitev je treba upoštevati prvotni namen in tehnike prepariranja.
- Voditi je treba natančno evidenco s fotografsko dokumentiranimi restavratorsko-preparatorskimi posegi, vključno s tistimi, opravljenimi na zaščitni depojski opremi ali na razstavi.
- V zbirkah je treba ohraniti vse znanstveno pomembno gradivo in vse gradivo, ki pripada izumrlim in ogroženim vrstam, ne glede na to, v kako slabem stanju je.
- Odločitev za izločitev nekega primerka se sprejme v skladu z veljavnimi smernicami zbiralne politike.
- Premestitev gradiva v nadomestno ustanovo. Če ni lokalne ustanove, ki bi bila pripravljena ali zmožna sprejeti gradivo, je treba pred načrtovanjem prodaje ali uničenja poiskati druge možne rešitve. Če gre za gradivo iz tujine, je treba navezati stik z ustanovami v državi izvora in jim to gradivo ponuditi. (PO PREDPISIH CITES). Zavedati se je treba, da je morda pomemben del njihove kulturne dediščine.
- Gradivo se odstrani z uničenjem le, kadar so vse druge možnosti izčrpane.

- Hraniti je treba natančno fotografsko dokumentacijo gradiva, ki je bilo konzervirano, izločeno ali odstranjeno, in obdržati kopije celotne dokumentacije v matični ustanovi izvora.

ICOM NATHIST

december 2005

Mednarodni muzejski svet (The International Council of Museums (ICOM)) je bil ustanovljen leta 1946 in je svetovna organizacija, ki zastopa muzeje in muzealce. Ti so zavezani k spodbujanju in varovanju sedanje in prihodnje snovne in nesnovne naravne in kulturne dediščine. ICOM ima več kot 30.000 članov v 137 državah in je edinstvena mreža muzealcev, ki delujejo v številnih muzejskih in z dediščino povezanih vedah.

Najpomembnejše mednarodne dejavnosti

Vzdržuje formalne odnose z Unescom in ima posvetovalni status pri Ekonomskem in socialnem svetu Združenih narodov (United Nations Economic and Social Council). ICOM ima partnerske odnose z organizacijami, kot so Svetovna organizacija za intelektualno lastnino (World Intellectual Property Organisation (WIPO)), INTERPOL in Svetovna carinska organizacija (World Customs Organisation (WCO)), da bi lahko opravljal svoje poslanstvo mednarodne javne službe, ki vključuje tudi boj proti nedovoljenemu trgovanju s kulturnimi dobrinami ter spodbujanje obvladovanja tveganj in pripravljenosti varovati svetovno kulturno dediščino ob naravnih nesrečah ali nesrečah, ki jih je povzročil človek.

ICOM-ovo zavezanost k spodbujanju kulture in znanja podpira 31 mednarodnih odborov za različne vsebine muzejskega dela, ki v korist muzejske skupnosti opravljajo sodobne raziskave na svojih področjih dela. ICOM se lahko odzove na izzive, s katerimi se soočajo muzeji po svetu, tako da v delo vključi strokovnjake s področja kulturne dediščine z vsega sveta.

International Council of Museums (ICOM)

Maison de l'UNESCO
1, rue Miollis 75732 Paris cedex 15, France
telefon: +33 (0) 1 47 34 05 00
faks: +33 (0) 1 43 06 78 62
elektronski naslov: secretariat@icom.museum
spletna stran: <http://icom.museum>

Izdal:

Društvo ICOM-Mednarodni muzejski svet – Slovenski odbor, zanj mag. Tanja Roženberger

Uredniški odbor: dr. Breda Činč Juhant,
dr. Tomi Trilar, dr. Marjeta Mikuž,
dr. Andreja Breznik, dr. Kaja Širok,
doc. dr. Andrej Gaspari, Jerneja Batič,
mag. Tanja Roženberger, Darinka Kolar Osvald,
ddr. Verena Vidrih Perko, Maja Hakl Saje

Lektura: mag. Darja Gabrovšek Homšak

Prevod: Generalni sekretariat vlade RS,
sektor za prevajanje

Oblikovanje: Mojca Turk

Tisk: Medium, Žirovnica

Naklada: 500, Ljubljana, 2015

.....

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

174:069:5

ICOMOV kodeks etike za naravoslovne muzeje / [prevod
Generalni sekretariat vlade RS, sektor za prevajanje]. -
Ljubljana : ICOM - Mednarodni muzejski svet, Slovenski od-
bor, Slovene National Committee, Comité national slovene,
2015

ISBN 978-961-91506-4-1

1. Društvo ICOM - Mednarodni muzejski svet. Slovenski
odbor (Ljubljana)

282554112

.....